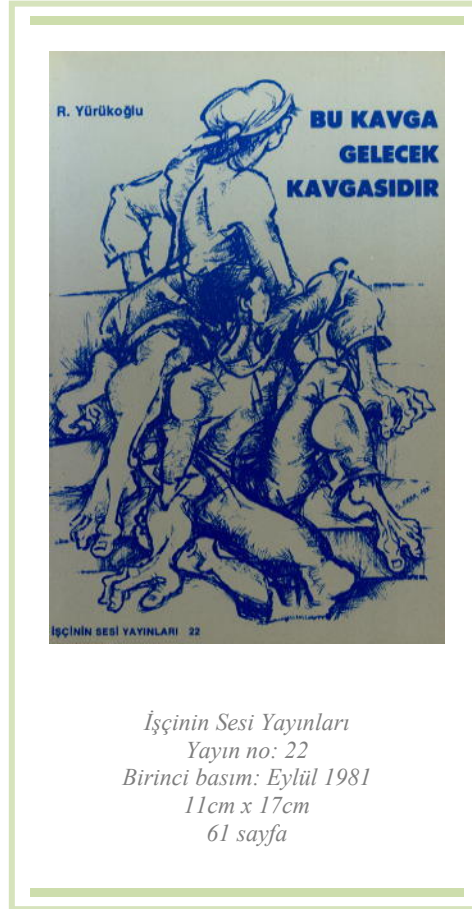

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKÊREN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

BU KAVGA GELECEK KAVGASIDIR

R. Yürükoğlu

İÇİNDEKİLER

1. ÖRGÜTSEL ORTAM	4
1.1. TKP Eşgüdüm Komitesi'ne Bağlı Örgütler	4
1.2. "Resmi" Merkez Komitesi'ne Bağlı Örgütler	6
2. İDEOLOJİK-SİYASAL YAKLAŞIMLAR	11
2.1. Oportünizmin Süregenliği	11
2.2. Dışımızdaki Akımlara Karşı Tutum	12
2.3. Cuntaya Faşist Demeyenlere Karşı Tutum	14
2.4. Cuntanın Faşistliğini Açıklayanlar ve Neden Faşist Olmadığını Açıklamayanlar	15
2.5. Cunta Faşist Değildir Diyenlerin Gerekçeleri	15
2.6. Faşizm Konusunda Komintern'in Tanımı ve <i>İşçinin Sesi</i>	20
2.7. 12 Eylül Cuntası Neden Faşisttir?	23

*R. Yürükoğlu yoldaşın 10 Eylül 1981 günü Londra'da düzenlenen
TKP'nin 61. kuruluş yıldönümü toplantısında yaptığı konuşma:*

Deđerli yoldaşlar,

Faşist diktatörlük koşullarında kutladığımız partimizin 61. kuruluş yıldönümünde sizleri, tüm partili yoldaşlarımı, geleceğin kavgasını bizlere emanet ederek aramızdan ayrılanları, hapislerdeki yüz binin üzerindeki devrimciyi, Türkiye'de görevlerinin başında olan TKP Eşgüdüm Komitesi üyelerini, kahraman işçi sınıfımızı komünist ateşle selamlarım.

1. ÖRGÜTSEL ORTAM

1.1. TKP EŞGÜDÜM KOMİTESİ'NE BAĞLI ÖRGÜTLER

Türkiye'nin ortamı ve bu ortama uygun taktikler üzerinde durmayacağım. Bu konular, II. Konferans'ta titizlikle işlenmiştir. Her geçen gün, her yaşanan olay, II. Konferans'ın çözümlerinin ne denli doğru olduğunu göstermektedir.

Konuşmama bir soruyla başlamak istiyorum. Bugün, faşist diktatörlük altında geçen bir yılın sonucunda devrimci harekette derin bir bunalımın, yoğun bir amaçsızlık duygusunun ve parçalanmanın ortalığı sardığı biliniyor. Neden *İşçinin Sesi* hareketi gelişmesini sürdürüyor?

Çözülmenin ve gelişmenin nedenleri, temel olarak 12 Eylül-öncesi ortamın nedenleriyle aynıdır. Yalnız şiddet dereceleri arttı. Devrimci hareketteki bunalımın toplumsal, daha genel nedenlerini *İşçinin Sesi* birkaç yıldır anlatıyor. Nesnel ortamın öznel öğeden önde gitmesi, devrimci harekette hiçbir örgütün devrimci durumun görevlerine hazır olmayışı, bu nedenlerin bir özeti olur. Ne var ki, genel eğrinin tüm örgütleri içine çekmesi zorunlu değildir. Bundan kaçınılabilir. Hele, üye sayısı yüz binlere varmayan, dolayısıyla çeşitli sınıf ve katmanları yığın olarak bünyesinde taşımayan örgütler için bu biraz daha da kolaydır.

Türkiye Komünist Partisi'nin Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı örgütleri, devrimci hareketin genel eğrisinden kaçınabilmiştir. Bunun belli başlı üç nedeni sayılabilir.

Birincisi, asıl belirleyici olanı ideolojik konumdur. Bilimsel bir ideolojiye "lafta" değil, gerçekten sahip olmak ve onu doğru kullanmak. 1976'dan bu yana giderek belirginleşen biçimde Türkiye solunda tartışma ortamını *İşçinin Sesi* belirliyor. Partimiz, yeni ve doğru fikirler, daha sonra başka hareketlerin de yararlandığı fikirler getiriyor. Ve bunların ardı kesilmiyor... Bunun adı *ideolojik öncülüktür*.

İkincisi, TKP'nin Leninci güçlerinin bu özelliği, örgütün içinde de ideolojik yetişkinliğinin *belirleyiciliğini* getiriyor. Türkiye devrimci hareketinde *hiçbir* örgütte, partimizde olduğu kadar üye-kadro-yönetici-lider seçiminde ideolojik anlayış, ideolojik yetişkinlik rol oynamıyor.

Partimiz, her kim olursa olsun, ideolojik eğitimi zorunlu tutuyor. Eğitim çalışmalarımızda çok yetersizlikler var. Bazen tonu düşüyor, gevşiyor, hatta daralıyor, bazen aşırı hızlanıyor, her şeyin önüne geçiyor. Ama yanaşım önemlidir.

Bir benzetme yaparsak, komünist partisi sınıfın ideolojik-siyasal öncüsüdür, öyle olmalıdır. Komünist partisi yönetimi de partinin ideolojik-siyasal öncüsü olmalıdır. Tüzük gereği değil, yaşamın içinde. Olmadı mı, parti içinde huzursuzluk, tıkanıklık, klikler vb. kaçınılmazdır. Parti yönetimi partinin gerçekten ideolojik-siyasal öncüsü oldu mu, örgütte huzur vardır, yoldaşça-insanca ilişkiler, karşılıklı güven vardır.

Partimizde durum şimdilik böyledir. Hep böyle gidebilmesi için de 5. Kongre'de tüzük bu açıdan yeniden ele alınmalı ve gerekli güvenceler getirilmelidir.

Üçüncüsü, partimiz hiçbir zaman niceliğe, *önem* demiyorum, *prim* vermedi. Parti içi kavgayı açığa çıkarırken de, sonra da, güce tapmaya karşı durdu. Kalabalık olmak güzeldir. Ama pazarlıkla, uzlaşmayla, parti normlarını sulandırarak değil. Hiçbir zaman ideolojik birliği “hoşgörülü” yapma pahasına değil. Parlak transferler tutumuyla gemi okyanuslar aşamaz.

Yanlış anlamayın, devrim hareketinde hak ederek ad yapmış kişilerin partimize katılması çok sevindiricidir. Ancak bu katılma, *İşçinin Sesi*'nin pırıl pırıl ideolojik-siyasal hattının karşısına kendi adını, ya da getirdiği insan sayısını koyarak olmadı, olmaz, olmayacak! Partimiz, kendini *İşçinin Sesi*'nin çizgisine adanmış, onun kavgasında biçimlenmiş yoldaşların ellerinde yükselmektedir.

İşte yoldaşlar, *İşçinin Sesi* hareketi başlıca bu nedenlerden dolayı gelişmesini sürdürüyor. İşe başladığımızda pek çok örgütün olanakları bizde yoktu. Hâlâ da yoktur. Ama biz geliyoruz. Nicelik yönünden de artık küçük ve hatta belki orta büyüklükteki hareketleri geride bıraktık.

Faşist diktatörlük koşulları altında Avrupa'da, özellikle Almanya'da partimizin güçlenmesinin önemi bu çerçevede içinde anlaşılmalıdır. Bugün Türkiye işçi sınıfının çok önemli bir parçası Almanya'da, ileri teknoloji endüstrilerde çalışıyor. Burjuva demokrasisi koşullarında çalışıyor. Bunların en ileri kesimlerini komünizme kazanmak için koşullar vardır. Almanya, *hele bugün*, Türkiye devrimi için önemli bir *köprübaşısıdır*. Almanya'da ve tüm Avrupa'da var gücümüzle çalışacağız ve bu olanaktan sonuna dek yararlanacağız, *ama* köprübaşı olarak yararlanacağız.

Yoldaşlar, etkinliğimiz, gücümüz arttıkça sorumluluğumuz artmaktadır. Bize bağlanan umutları boşa çıkartmamalıyız. Türkiye devrimci hareketinde aramadığın denli çok olan kuyruklu yıldızlar ya da yaşıyan ölümler kervanına bir de biz katılmamalıyız.

Şu ortalıktaki örneklerine bir bakalım. Yaşam sürekli yürüyor. Onlar ise ya üç sayfalık “Çıkış Bildirgesi”nde, ya yirmi üç yaşındaki bir dahi teorisyenin yarattığı eklektizmde, ya bir-iki ünlü-yaşlı adın kuyruğunda, ya da genç arkadaş gruplarının doğal ama sonuçsuz dinamizminde takılıp kalmışlar. Bu grup, örgüt, hareketlerin hangisi siyasal yelpazede bağımsız-ayrı bir yer tutuyor, ayırt edebilmek gerçekten güçtür.

Böyle durumlara düşmemek için yaşamla birlikte yürümeyi sürdürebilmek gerekiyor. Bu da, en başta sürekli çalışmak, sürekli öğrenmek, aydınlık-cesur bir kafa ister.

Yaşamla birlikte yürümek, bir yanıyla da insana yakın olmak demektir. Dışımızda 45 milyonluk bir Türkiye, şu kadar milyarlık bir dünya var: Sineması, şiiri, şarkısı, heykeli, bilimi, tarihi, zevkleri, sevgileri, kinleriyle. Tüm gelişmeleri içermek gerek. Komünistlik gerçekten zor meslektir. Komünist hareket, bir işte dikiş tutturamamışlar, dünyadan öç almak isteyen hastalıklı ruhlar yatağı değildir. Komünistler en disiplinli işçiler, en ileri kafalar, en güzel ruhlar olmak zorundadırlar. Bu da, “dünyayı tanıma, gerçek proleter, gerçek aydın olma” işidir.

Türkiye işçi ve devrimci hareketinde kaçınılmaz olarak, derin küçük burjuva etkiler vardır. Bunların bugünden yarına bir çırpıda değişmesi, koflukların bir anda yok olması beklenemez. İdeolojik sığılıkta, gösterişli üslupta, örgütlenme yeteneksizliğinde, proleter disiplininin ürküntüde kendini dışa vuran kofluğun üstesinden gelmek istiyorsak çalışmalı, çok çalışmalıyız.

Hareketimizin etkinliği arttıkça, önümüze koyduğumuz hedefler de artıyor ve büyüyor. Gelişmemizin bugün vardığı noktada, dünya komünist hareketinin *doğal, ayrılmaz ve zorunlu* bir parçası olduğumuzu kabul ettirme aşaması gelmiştir. Parti içi kavgalar ilk açığa çıktığında pek çok kişi bize, “üç aylık ömür” tanıdı. Üç aylar, yıllar geçti. Gidici olmadığımızı, sınıf savaşının rastlantısal, konuyu olmadığımızı kanıtladık. Giderek de güçleniyoruz.

Biz buyuz, biz böyleyiz, görüşlerimiz böyledir. Dünya komünist hareketi bizi böyle alıp kabul edecek. Marksizm–Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin sınırı içinde, kimin ne söylediğini değil, bize doğru geleni söyleyeceğiz.

Bu aşamayı altı ay–bir yıl gibi anlamayın. Uzun sürecektir. Ama artık bu hedefi önümüze koyabilecek duruma geldik.

Buraya dek söylediklerimden, EK’ya bağlı örgütler için güzel bir görüntü çıkıyor. Güçlüklerimiz, güçsüzlüklerimiz yok mu? Var, hem de fazlasıyla var.

En başta, parti kadrolarında ideolojik düzeyin düşüklüğü geliyor. Ne ilginç ki, gücümüzün de, güçsüzlüğümüzün de nedenleri arasında en başta ideolojik düzey geliyor. İdeolojik düzeyimizi başkalarıyla değil, olması gerekenle, görevlerimizle kıyaslamalıyız. O zaman, alacak çok yolumuz olduğunu görürüz. İdeolojik düzeyimizi olması gereken yere çıkartmadan özlediğimiz demir disipline, anında taktik değiştirebilme esnekliğine, aynı taktiği her yerde aynı uygulama ustalığına, özlediğimiz partili bir örnekliliğine ulaşamayız.

İkinci güçsüz yanımız, yetişkin kadrolarımızın, gelişmeyi kucaklayacak sayıda olmamasıdır. Bu nedenle, çok bölgede örgütlenmemiz olabilecek hızda ilerlemiyor. Bugün faşist cunta var, yığın hareketliliği geride duruyor. Bu ortam, sorunumuzu ortadan kaldırmıyor ama dayanılabilir bir çerçevede tutuyor. Yarın ortam değiştiğinde, yığınlar hareketlendiğinde, eğer biz bu durumu değiştirmemişsek, yetişkin kadro darlığı en büyük sorunumuz olacaktır.

Üçüncüsü, parasal yönden acıklı durumumuzdur. Parasızlıktan bir hareketin başarısızlığa uğradığını kitaplar nedense yazmıyor. Ama bu da yaşamın kitapta yazmayan gerçeklerinden biridir. Hapisteki yoldaşlar, aileleri, burjuvazinin işsizliğe–açlığa mahkûm ettiği yoldaşlar, bölge–kent değiştirme... Beşinci Yaz Taarruzu her yönden en başarılısı oldu: Katılım yönünden, toplanan miktar yönünden. Tüm yoldaşlar büyük bir bilinç, büyük bir sorumluluk gösterdiler. Ama yetmiyor, sorun çözülmüyor. En başta partinin özverisine güvenerek parasal sorunumuzu kesinlikle çözmemiz gerekiyor.

Dördüncüsü, yığın bağlarının güçsüzlüğüdür. TKP’yi 60 yıllık tarihi içinde ilk kez gerçek parti yapma sürecinde asıl sıçrama son bir yılda yaşandı. Bu da, kötü bir rastlantı, faşist diktatörlük koşullarına denk geldi. Bu nedenle, partinin parti gibi çalışması dönemine, yığın bağlarında genişleme eşlik edemedi.

Son olarak, amatörce, artizanca çalışmanın yaygınlığına değinmeliyiz. Bu da bize çok zaman, enerji kaybettiriyor, sınırları yıpratıyor.

Partimizin gelişmesinin sürmesi için iyi yanlarımızı daha da iyileştirmek, güçsüz yanlarımızı güçlendirmek gerekiyor. Bunun için hırsla, bilinçle çalışmalıyız. Yoksa büyümenin *kaçınılmaz olarak* iyi yanları köreltici, güçsüz yanları arttırıcı bir etkisi olacağını görelim.

1.2. “RESMİ” MERKEZ KOMİTESİ’NE BAĞLI ÖRGÜTLER

Bunların durumunu da yakından biliyorsunuz, uzatmayacağım. Ortacılığa saldırı sürüyor.

Faşist cuntanın gelişinden bu yana en sonunda bir toplantı yapabildiler. Adına da “plenum” dediler. Plenum, Merkez Komitesi’nin *tam sayılı* toplantısı olduğuna ve bugünkü koşullarda buna olanak bulunmadığına göre, “plenum” sözcüğü, MK’da yeni bir tasfiye anlamına gelmektedir. Sağ oportünistler, Türkiye’deki gelişmelerden yararlanarak, kendi deyimleriyle “sol sek-

terliğin tüm izlerini silmek”, “parti yönetimini güçlendirmek”, yani ortacılığı tasfiye etmek yolumdan yürüdüler. Böylece merkez komitesi herkes komitesi oldu.

Menşevik plenumu ilk kez 5. Kongre sözünü ağzına aldı. Şöyle dedi: “Plenum, TKP’nin bu zor koşullarda da kongre toplayabileceğini kanıtladı. Politbüroyu, 5. Kongre hazırlıklarını tamamlamakla görevlendirdi.”

Bu 5. Kongre konusu üstünde biraz durmak gerekiyor. Önce, menşevik tüzüğün ilgili 37. maddesini okuyalım:

“37. Komünist Partisi’nin en yüksek organı Genel Kongresi’dir. Merkez Komitesi, her dört yılda bir partinin olağan kongresini çağırır. Merkez Komitesi, çetin gizlilik koşulları yüzünden engel çıkarsa, kongreyi erteler veya öne alır. Kongrelerin arası 6 yılı geçemez. Bu süre geçerse, il komiteleri kongrenin 6 ay içinde toplanmasını Merkez Komitesi’nden isterler. Merkez Komitesi bunu yapmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır. Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir.”

1932’den bu yana kongre toplanmayışını bir an için unutamız. Bu tüzük 1973’te yazıldı, 1974’te parti örgütlerince onaylanışı tamamlandı... Dolayısıyla, uzatmalı süre bile 1980’de bol bol bitti. Bu arada MK, 1979’da başta İzmir il ve Ege yöre komitesi olmak üzere partinin en önemli il komitelerinin kongre istemini yanıtsız bıraktı. 1980 I. Leninciler Konferansı’nın kongre çağırışı da yanıtsız kaldı. Böylece, MK kendi getirdiği tüzüğe göre bile meşruluğunu bir kez daha yitirdi. Yine aynı tüzükte belirtilmiş süreler içinde kongresini toplanmayan il komiteleri de meşruluğunu yitirdi.

Bunun üzerine 1981’de toplanan ve partinin aktif il komitelerinin çoğunluğunu temsil eden II. Leninciler Konferansı şu kararı aldı:

“...TKP II. Leninciler Konferansı, 5. Kongre’nin toplanmasıyla ilgili olarak şu noktaları karar altına alır:

“1) Eski geçici tüzüğe göre görev yapan yönetim organlarının geçerlilikleri bitmiştir. Bu organların Politik Büro dahil hepsi atamayla gelmişler ve seçilmemişlerdir. Kendi yazdıkları, bir Kongre’de onaylanmamış, böylece geçici nitelikte olan eski tüzüğe göre bile meşruluklarını yitirmişlerdir.

“2) Toplanacak 5. Kongre’ye kadar TKP’nin en üst organı TKP Eşgüdüm Komitesi’dir. Eşgüdüm Komitesi’nin birinci görevi, en kısa sürede 5. Kongre’yi toplamaktır.

“3) Kongre, II. Leninciler Konferansı’nın kabul ettiği yeni geçici tüzük hükümleri uyarınca toplanacaktır. Eski geçici tüzük, yetki ve görev karmaşasının, çarpık bir demokratik merkezîyetçilik anlayışının, seçimlere ve kongrelere gerek görmeyen bir mantığın belgesidir. (...)

“Beşinci Kongre’ye dek, II. Leninciler Konferansı tarafından kabul edilen yeni geçici tüzük tüm parti üyeleri ve organları için bağlayıcıdır.

“4) TKP II. Leninciler Konferansı, I. Konferans’ta parti programı tasarısını hazırlamak için seçilen komisyonu, çalışmalarını sonuçlandırıp, program tasarısını en kısa sürede Kongre Hazırlık Komisyonu’na vermekle görevlendirir.

“5) Konferans, 5. Kongre’nin teknik hazırlıklarını yürütmekle görevli bir Kongre Hazırlık Komisyonu’nun seçilmesini kararlaştırır. Bu komisyon, Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı olarak çalışacaktır.

“Bu komisyon:

“a) Beşinci Kongre’nin bugünkü koşullarda mümkün olan en güvenli biçimde toplanması için önlemler alacaktır.

“b) Yeni geçici tüzüğü, program taslağını ve örgütlerden gelecek önerileri tüm örgütlere yaymakla; tartışmaya açılan metinlerin, açık tartışmada çıkacak fikirlerin TKP’nin Merkez Organı’nda yayınlanarak, tartışmanın yığınlar önünde yapılmasını sağlamakla görevlidir.

“c) Tüm parti örgütlerini sınıf bilinçli işçileri bu tartışmaya aktif olarak katmakla görevlidir.

“6) Eski geçici tüzük hükümlerine göre oluşturulmuş yönetim organları, ellerindeki parti belgelerini, parti arşivini en geç altı ay içinde TKP Eşgüdüm Komitesi’ne teslim edeceklerdir. Bu, hem bu organların meşruluklarını yitirmeleri, hem de 5. Kongre’nin daha sağlıklı toplanabilmesi nedeniyle gereklidir.

“7) Sözü edilen organlar en geç altı ay içinde, ellerindeki parti mallarının ve kasasının dökümünü TKP Eşgüdüm Komitesi’ne teslim edeceklerdir. Eşgüdüm Komitesi parti mallarına ve kasasına el koymaya yetkilidir. Bu kararlara uymayan üye ve örgütler 5. Kongre’nin en verimli, en demokratik olarak toplanmasını engellemiş sayılarak sergilenecek ve yeni geçici tüzük hükümlerine göre cezalandırılacaklardır.

“8) TKP’nin 1977 Konferansı ile partiyi yönetmek görevi kendilerine emanet edilenler 5. Kongre’ye gelip hesap vermek zorundadırlar. Kendilerine Kongre çağrısının yayınlanma tarihinden itibaren, bu konuda raporlarını hazırlamaları için 6 aylık bir süre tanınmıştır. Bu sürenin bitiminden önce raporlarını Kongre Hazırlık Komisyonu’na teslim edeceklerdir. Kendileri bu karara uymadıkları takdirde yeni geçici tüzük hükümleri uyarınca cezalandırılacaklardır.

“9) TKP’nin il komiteleri, bu çağrının merkez yayın organımızda yayınlanma tarihinden itibaren altı ay içinde yeni geçici tüzük hükümleri uyarınca il kongrelerini toplayacak, Eşgüdüm Komitesi’nin belirleyeceği delege oranına göre, 5. Kongre delegelerini seçeceklerdir.

“10) Eşgüdüm Komitesi, 5. Kongre çağrısını devrimci kamuoyunda en geniş biçimde dağıtmakla görevlidir...”

TKP’nin Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı örgütleri açısından bu değerlendirme değişmemiştir. Oportünistlerin “plenumu” da, toplanacağından söz ettikleri kongre de gayrimeşrudur. Bir kişinin ya da bir örgütün kendi koyduğu kurallara, (tüzüğe) kendisinin uymaması en büyük siyasal ahlaksızlıktır. Buna sesini çıkarmayan örgüt de, işte o sözünü ettiğimiz hasta ruhlar yığımindan başka bir şey olamaz. Bizim değerlendirmemiz böyledir.

Ancak iş bununla bitmiyor. Gayrimeşrudur deyip bitirmek yetmez. Komünist moral, parti anlayışı ve tüzük açılarından ve Leninciler için öyledir. Ne var ki, oportünist yönetimin etkisi altındaki çok üye, çok örgüt böyle değerlendirmeyecektir. Çeşitli gerekçeler getirerek, kendile-

rini aldatarak yolsuzluğa gözlerini yumacak, partinin *kongrede* düzgün yola gireceğini umacaklardır.

İşte bu durum, parti içi savaşıma açısından *bugünkü acil görevimizi* belirlemektedir. Kendimize ve kendimiz gibi düşünenlere değil, *bu yoldaşlara*, kongre sözlerinin nasıl bir sahtekârlık gizlediğini göstermek.

Onun için biz bu yoldaşlara şöyle sesleniyoruz: Madem bu gayrimeşru yönetimi kongre toplama hakkına sahip görüyorsunuz, öyleyse hiç olmazsa kendi anlayışınız içinde kongrenin *kongre* olabilmesine çalışın. Ki, kongre adı altında bir konferans daha yutturulmasın. Şu noktaları yerine getirmeyen bir toplantı, “gayrimeşru bir kongre” bile olamaz:

“1) *Bugün partide çok farklı görüşler vardır. Kongre öncesinde parti içi farklı görüşler, program ve tüzük önerileri tüm parti yayınlarında açıkça tartışılabilir.*

“2) Eski tüzükte şöyle deniyor:

Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluluk olursa Merkez Komitesi militan kadrodan aday gösterebilir’ (s. 24).

“Bugüne dek Avrupa’da bile il kongrelerinin yapılması engellenmiştir. *Oysa kongre delegeleri il kongrelerinde seçilmelidir. İl kongresinde yapılacak delege seçimine ilişkin olan ‘aday gösterme’ terimi, delege atama anlamında çarpıtılmamalıdır.*

“3) Parti tarihine ait gizli tutulan, konspirasyonu bozmayacak belgelerin yayınlanmasına hemen başlanmalıdır. Son kongreden bu yana 49 yılın geçmiş olması bunu acil ve zorunlu bir görev yapar.

“4) 1932’deki 4. Kongre’den bugüne dek geçen süre içinde ‘üyelikleri düşmüştür’ denilen, kendi özel yaşantısında erimemiş, burjuvazinin safına geçmemiş *eski* MK üyeleri, kendilerini savunmak isterlerse kongreye çağrılmalıdırlar. Bu, hem de eski tüzük gereğidir. Geçmişin aydınlatılması, haksızlıkların giderilebilmesi, pisliklerin temizlenebilmesi ve karanlık likidasyon döneminin her yönüyle aydınlatılabilmesi için bu zorunludur.

“5) Menşevik yönetimin en çirkin yöntemlerle saldırarak ayrı örgütlenme zorunda bıraktığı Leninci kanat, bugün artık bir olgudur. TKP Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı Leninci kanat, bugün partinin aktif çoğunluğudur ve EK toplantılarıyla, konferanslarıyla, partiye yol gösterici kararlarıyla, her şeyiyle partinin sağlıklı işleyen tek örgütsel parçasını oluşturmaktadır. Bunu yadsıyarak bir kongre toplanamaz.

“TKP Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı örgütler eşit haklara sahip olarak kongreye çağrılmalıdır. Bu, partinin bölünmesinin gerçek suçlularının parti tabanı önünde belirlenmesinin zorunlu bir koşuludur.

“Bu koşulları da yerine getirmeyen bir toplantı, olsa olsa menşevik kanadın 1. yurt dışı konferansı olur!”

Kongrede her şeyin düzeleceğini, yeni ve temiz bir deftere başlanacağını düşleyerek avunan yoldaşlar bu koşullar üzerinde ısrar ettikçe nasıl bir oyunla karşı karşıya olduklarını iyi anlayacaklardır. Bu koşullar üzerinde ısrar etmeyecek, dolayısıyla sahteliğe şu ya da bu gerekçeyle göz yumacak yoldaşlara sözümüz yok. Bitli baklanın kör alıcısı olur der bitiririz.

Kongre sözlerinin sahteliğini anlamak için arif olmak da gerekmiyor. Neden 1976–1980 yılları arasında, en “görmeli” toplantıların yapılabildiği devrimci ortamında, kendi deyimleriyle “yarı legal koşullarda” kongre çağrılmadı? Ve neden *bugün* çağrılıyor? Kongre toplanmayışının nedeni, o çok sevdikleri “çetin gizlilik koşulları” ise, bugün, faşist diktatörlük altında nasıl ve neden çağrılıyor? Dün değil bugün kongreden söz edilmesi, nasıl bir ihanet planlandığını açık etmiyor mu?

Parti kongresinde *kilit* il kongreleridir. Parti üyesinin geniş bir kesimi bugün il kongrelerine katılabilecek koşullara sahip değildir. Öyleyse bugün, il kongreleri ve genel kongre için en elverişli ortamdır! Oportünistler, kendi tabanlarından kongre kaçırma hesabı içindedirler.

2. İDEOLOJİK–SİYASAL YAKLAŞIMLAR

Yoldaşlar, şimdi partimizin günlük çalışmasına yardımcı olacağını düşündüğüm birkaç konuya değinmek istiyorum.

2.1. OPORTÜNİZMİN SÜREĞENLİĞİ

Geçen yıl yapılan kuruluş yıldönümünde şöyle denildiğini anımsıyorum:

“Yoldaşlar, TKP’nin oportünist kanadı yenilecektir. Komünist hareket bunların elinden kurtarılacak ve doludizgin bir gelişme içine sokulacaktır Bundan kimse- nin kuşkusu olmasın.

“Yalnız, bir şeyi ayırmak gerekir. Oportünizm yok olmayacaktır. Oportünizmle boğuşma bir iki yılın işi değildir. Biri batınca, öteki çıkacak, devrimden sonra da sürecektir. Bunu iyi anlamalıyız.”¹

Son bir yılın gelişmeleri ve merkez organımızda yazılan yazıların ışığında bu gerçeğin altını bir kez daha çizmek gerekiyor.

Son bir yıl içinde çeşitli bölgelerde oportünistler parti örgütünde ve yığın örgütlerinde gerilediler, bazı bölgelerde bozguna uğradılar. Kendi içlerindeki kavga kızıştı, tasfiyeler yeniden başladı. Bu arada çöküntünün ve çürümenin en somut göstergesi olarak, polise düşen üst düzey yöneticiler *tüm* parti üyelerini ele verdiler.

Bir parantez açalım. Bu konuya hiç girmek istemezdik. Ne olursa olsun, kim konuşmuş olursa olsun kara bir gündür, yoldaşlarımız derin acılar çekiyor. Ne var ki, menşevik “plenum” açıklaması, bu yıkıntının da suçunu *İşçinin Sesi*’ne yıkmaya çalışmakta ve şöyle demektedir: “Partiye saldıran ‘sol’ oportünist *İşçinin Sesi*’ grubu da tutuklamalara ortam hazırladı. Bu grubun başındakiler öteden beri parti gizliliğini açığa vurarak partiye hıyanet etti.” Bu söylenenler büyük bir yalandır. Amacı, kendilerine yönelen şiddetli öfkeyi bizim üzerimize çevirmektir. O zaman, bu konuya değinmek zorunlu olur.

Bir kez, *İşçinin Sesi*, *hiçbir yerde, hiçbir zaman* partimizin *hiçbir örgütsel gizliliğini* açığa vurmadi. Yapabilirlerse açıklasınlar, kanıtlasınlar. İdeolojik–siyasal konular örgüt sırrı değil, toplumun ortak malıdır ve *İşçinin Sesi* yalnızca bu konuları “açığa vurmuştur”. Kendileri ise İGD şubelerinde, “şunlar *İşçinin Sesi*cidir diye listeler astılar, özel adları ortalığa yaydılar. Polise yakalanan menşevikler Lenincilerin adlarını verdiler. Bugün çok yoldaşımız *yalnızca* onların ihbarı nedeniyle hapiste yatıyor.

İkincisi, bizim hareketimiz açıklanacak bilgiye, hele Türkiye’yi ilgilendiren bilgiye zaten sahip değildir. Örgütsel bilgiler eskimiştir. Anlaşıldığı kadarıyla, iki yoldaşımızın haksızca MK’dan çıkarılmasından bu yana MK gerçekten HK olmuş.

¹ R. Yürükoğlu, *Sosyalizm Üstün Gelecektir*, s: 22.

Üçüncüsü, partinin cunta öncesinde *yarı-legal* koşullarda çalıştığını menşevik plenum raporunun kendisi yazıyor! Yarı-legal sözleri durumu tam anlatmaz. Çırlıçiplak çalıştılar. Konspirasyon diye bir şey yoktu. Dışımızdaki herkes eski MK'yı özel adlarıyla sayıyordu. Bunları 1979'dan bu yana eleştiriyoruz, dikkatleri çekiyoruz, teorik kökenini gösteriyoruz. Bu tutumun kökü oportünizmde, "ulusal burjuva" işbirlikçiliğinde, sınıf uzlaşmacılığında yatıyor.

Ne ilginçtir ki, oportünistlerin tabanı polise karşı direndi, sır vermedi de, her şeyi emanet ettikleri yöneticileri konuştu. Düşünen yoldaşların bu olaydan gerekli sonuçları çıkarması kaçınılmazdır.

Konuya dönersek, oportünist saflardaki örgütsel ve ideolojik çöküntü, "TKP'de oportünizm çöküyor" yargısına bağlandı. "Ördeklerden bir filo, bir de kazdan amiral" dedik. Beş kişi kaldılar, başladıkları yere döndüler dedik. Bunlar yanlış anlaşılmasın. Söylenenler şu anlama gelmektedir: Burjuva kuyrukçusu ilerlemeci çizgi ileri işçiler için iyice deşifre olmakta; partinin ilk kadroları, deneyimli üyeler bu çizgiye giderek artan sayıda ve artan şiddette karşı çıkmakta; yönetim kadrosu kendini yemektedir.

Yoksa yoldaşlar, bir ülkede geniş toplumsal-ekonomik tabanı durdukça oportünizm çökmez. Türkiye'de bu taban fazlasıyla vardır. İşçi sınıfı, köyden-kentten katılmalarla hızla büyüyen, her katılmayla bilincine küçük burjuva duygu ve düşünceler dalan bir sınıftır. İnce bir işçi aristokrasisinden söz edilebilir. Oldukça yaygın bir işçi bürokrasisi vardır. Bunların yanında, işçi sınıfının üstüne kapanmış, onu boğan, nefes almasını engelleyen dev gibi bir küçük burjuvazi vardır. Bu taban var oldukça oportünizm çökmez. Çeşitli tarihsel kültürel nedenlere de hiç değinmiyoruz.

Hele bugün oportünizmin iyice genişlemesi için oldukça elverişli bir toplumsal-psikolojik ortam vardır. Yenilgi, yılgınlık, küçük burjuvaca teslimiyet, "itidal", "yapıcılık"... Oportünizm de her zaman pasifliği, korkaklığı, yılgınlığı örgütler.

Toplumsal-ekonomik nedenleri sürdükçe oportünizm de sürer. Hem de oldukça kalabalık olarak sürer: Ta devrim anına dek. Sovyet deneyine bakınca, Bolşeviklerin devrim anı dışında her zaman Menşeviklerden ve Sosyalist Devrimcilerden ('SR'ler) çok daha küçük olduğunu görürüz. Biri batar, ötekisi çıkar. Biri iflas eder, ortama daha iyi uyan bir başkası doğar.

Bu tahterevallide bugün her şeye rağmen yine en şanslısı bizim menşeviklerdir. Başkalarında olmayan olanakları var. Torbalarından birkaç tavşan daha çıkaracaklardır. Ama bugünkü gidişle olmaz. Yeni bir boya gerekir. O boyayı da son "plenum"la vurmaya çalışıyorlar.

2.2. DIŞIMIZDAKİ AKIMLARA KARŞI TUTUM

Emperyalizme ve tekellere karşı eylem birliği. Faşist diktatörlüğe karşı omuz omuza. Olması gereken yaklaşım budur. Partimiz reklamını yapmadan, gürültü koparmadan üstüne düşeni yapıyor. Ortak çalışmalarda kendine düşen görevleri en iyi biçimde yerine getirmeye çalışıyor. Bu tutumu sürdürüceğiz.

Ancak eylem birliklerini, birleşmeleri, çoktan iflas etmiş örgüt ya da kadrolara (adlarını koruyarak ya da korumayarak, hiç fark etmez) kan tazeleme yolunda ele alışı reddediyoruz. Hangi düzeyde olursa olsun, gerçek birlikten başka her şeyi amaçlayan ağzı kalabalık "*birlik tüccarları*", devrim hareketi için bugün *en tehlikeli* demagoglardır. İşçi hareketi bu tüccarları, bu yeni türeyen tipi elinin tersiyle bir yana itmeden, bugünkü durumundan ileri gidemez.

Size bir örnek vereceğim. Bu, yalnızca bir örnektir ve yeni türeyen birlik tüccarlığı mesleğinin en düzeysiz örneklerinden biri değildir. TİP’in merkez yayın organı *Çark Başak* dergisinin Mart–Nisan 1981 tarihli 7–8. sayısında yayımlanan, TİP Merkez Komitesi’nin Nisan ayında yaptığı toplantıda kabul ettiği raporun “bilimsel sosyalist hareketin birliği” bölümü. Okuyalım:

“Cephenin kurulması, eylem birliğinin yükseltilmesi açısından da başta gelen sorun, dün olduğu gibi bugün de, işçi sınıfının *politik birliğinin* gerçekleştirilmesidir. Partimizin içten, ısrarlı, yapıcı ve önerici çalışmalarına karşın, birlik konusunda henüz önemli bir mesafe kaydedebilmiş değiliz. *Hareketlerden biri* açısından, *kimi* olumlu girişim ve sonuçlar görülmekle birlikte, *diğeri* için bunu söylemek olanaklı değildir. *Bu hareket*, birlikçi olmayan, sekter, dar grupçu bir politikayı sürdürmektedir. Bu politika hem merkezi tutumda, hem de pratik alanda, eylem sırasında her vesilede kendini ortaya koymaktadır. Her ne kadar *bu hareket* içinde *kimi* birlikçi eğilimler de yeşermekte, bunlar *kimi* durumlarda su yüzüne de çıkmaktaysa da, genel olumsuzluk sürmektedir.

“Genel olarak eylemlerde dar grupçuluk ve sekterlik, kendi dışındaki hareketlere kara çalma ve eritme politikası, ikili bir araya geliş sırasında oyalayıcı ve erteleyici, buna karşılık üst düzeyde ve dışa yönelik olarak ise birlikten söz açan, hatta kimi övgüler de sıralayan bir tutum söz konusudur.

“Cunta konusundaki değerlendirme farklılığı da *bu hareket* için eylem birliğini zedeleyici bir fırsat yaratmıştır. Aynı *harekette* görülen diğer bir tutum farkıysa *üçüncü harekete* ilişkin olup bu tutum oldukça olumsuzdur.

“*Bu hareket* ile tepede ve tavanda birlik doğrultusundaki çabalar ısrarla sürdürülmeli, eylem birliği olanakları geliştirilmelidir. Olumsuz eğilim ve tutumlarla ideolojik savaşım yoğunlaştırılmalı, tabanda kendini gösteren *kimi* birlikçi eğilimler ise geliştirilmelidir. *Üçüncüye* karşı olumsuz tutumun aşılması sağlanmalı, üçlü çerçevenin gözden kaçırılmayacağı vurgulanmalıdır. Dün olduğu gibi bugün de, politik birlik ile anti-faşist birlik konularındaki yaklaşımların karşı karşıya konmaması gerektiği açıktır.

“*Diğer hareket* söz konusu edildiğinde ilk söylenecek olan, var olan olumluluğun, kaçamaklara fırsat verilmeksizin mutlaka geliştirilerek sonuçlandırılması gerektiğidir. Ortak girişimler başlatılarak geliştirilmeli, buna *üçüncü hareketin* de katılması sağlanmalıdır. Ortak girişimlerin esasında *üçüncü hareketi* de içermeye yönelik olduğunun gözden kaçırılmasına olanak verilmemelidir.” (abç)

Şimdi bu hokkabazlık değil de nedir? Daha faşizme karşı, cuntaya karşı eylem birliği, cephe birliği *yapamadıklarını* söylediği hareketle ve bu eylem birliğinden önce *siyasal* birlik yapmak, yani tek partileşmek amacını koyuyor... Hareketlerden biri, ötekisi, ikincisi, üçüncüsü, kimi!! Bunların adı yok mudur? Bilmece mi oynanıyor, küçücük fıçıık–içi dolu turşucuk. İşte bu, ağzı kalabalık birlik tüccarlığıdır. Köşeye sıkıştırma, açmaza düşürme, “tabanı önünde deşifre etme” oyunudur. Bugünün *en tehlikeli* demagojisidir. İşçi sınıfının en güzel duygularını sömürmektir.

Yoldaşlar, sınıf siyasetçiliği bu değildir. Açıkça söylemekten çekinmiyoruz. Biz ayrı, bağımsız bir parti isek, bunun nedeni, dışımızdaki *tüm* örgüt ve hareketleri ideolojik–siyasal yönden *yanlış* bulmamızdır. Şunun şunu doğru söylemesi, bunu doğru yapması bu gerçeği değiştirmiyor. Yoksa ülkemizde gördüğümüz pek çok kötü örnek gibi davranmayız. Gider, doğru bulduğumuzla birleşiriz. “Birleşmek” istemiyorsa, ona katılırız. Böyle bir durum ortaya çıkma-

dıkça, siyasal bağımsızlığımızı göz bebeğimiz gibi korumak boynumuzun borcudur. Bunun da yolu, farklılık noktalarını iyi bilmekten, iyi göstermekten geçer.

Dışımızdaki hareketler içinde bize göre az yanlış olanı var, çok yanlış olanı var. Birlikte çalışmayla farklılıkların giderilebileceğini düşündüklerimiz var. Herhangi bir sınırlı ve geçici somut eylem birliğinin bile bugünkü koşullarda akla uzak geldiği hareketler var. Şunun şurasını, bunun burasını takdir ederiz. Ama biz bunların *tümünü* yanlış buluyoruz.

Bu nedenle, saflarımızda hiçbir yanlış akıma, örgüte, kişiye sempatiye yer yoktur. İşçi sınıfının bilincini bulandıracak, “gardını düşürecek”, yanlışla uzlaşmazlığını köreltecek hiçbir tutuma yayınlarımızda, günlük çalışmalarımızda yer yoktur.

2.3. CUNTAYA FAŞİST DEMEYENLERE KARŞI TUTUM

Atılım'ın Temmuz sayısında yayınlanan, “Tartışma ve ‘Tartışma’” adlı yazı, cunta faşist mi, değil mi sorusu neredeyse devrimciliğin ölçütü yapıyor, herkes yalnızca bu konuyu tartışıyor diye yakınıyor. Bugün devrimci hareket gerçekten cuntaya faşist diyen demeyen olarak iki kalmış hatta ayrılmıştır. Ezici çoğunluk, faşist diyen kesimdedir.

Partimiz açısından, “cuntaya faşist demeyenlerle eylem birliği yapılmaz” diye bir görüş yoktur. Bizim eylem birliği anlayışımız 1. ve 2. Konferanslarda apaçık işlenmiştir.

Ancak, bu çeşit hareketlerle eylem birliği yapma *kararının* ya da *niyetinin* değil ama *yapabilmenin* günlük yaşam içinde giderek zorlaşabileceğini tahmin edebiliriz. Çünkü bu diktatörlüğe faşist deyiş dememenin siyasal anlamı, siyasal sonuçları vardır. Bu tartışma, boş, yapma bir tartışma değildir. Hiçbir örgüt, ne denli güçlü olsa böyle yaygın bir tartışma yaratamaz. Bu tartışma tüm devrimci hareketi sarmışsa nedeni, 12 Eylül hareketinin, cumhuriyet yıllarının en önemli olayı olması, halkımızı her yönüyle en derinden etkilemesidir.

Cuntaya faşist demeyenlerle eylem birliği olanaklarını araştırırken, bu kesimi ikiye ayırmak gerekir. Bunlardan birincisi, açık diktatörlüğe karşı topyekûn bir kavgaya girmemek için “cuntada ilerici kanat” bulan bizim menşeviklerdir. Onlar bir çözümlenmeden sonuca gidiyor değil. Onlar, “dünya barışı” amacını gerçekleştirmek için cuntaya faşist demiyorlar! Dolayısıyla, bırakın “faşist cuntaya” karşı, “askersel cuntaya” karşı bile onlarla iş yapabilmek oldukça zordur. Örnek vereyim. TSİP’in yayın organı *Gerçek* gazetesi, 12 Eylül’ün birinci yıldönümü için bile bunlarla ortak bir bildiri çıkarılamayışını güzel sergiledi.

Cuntaya faşist demeyen öteki hareketler için ne söylenebilir? Yanlış çözümlenme, yanlış savaş hedefine, yanlış taktiklere gider. Çözümlemelerinde tutarlı olacaklarsa bu kaçınılmazdır. Bu durumda onlarla da eylem birliğinin zorlaşacağı açıktır. Tutarlı olmayacaklarsa, hedefi, taktiği, zamanlamayı faşist belirlemesini yapanlara uygun seçerler. Bu durumda savaşkan bir dövüş birliği onlarla da yaratılabilir. Çelişkiyi kendileri düşünsün.

Biz, genel bir yaklaşım olarak, bu açık diktatörlüğe karşı savaş hedefini önüne koyan tüm hareketlerle eylem birliğine hazırız.

2.4. CUNTANIN FAŞİSTLİĞİNİ AÇIKLAYANLAR VE NEDEN FAŞİST OLMADIĞINI AÇIKLAMAYANLAR

Atılım, aynı yazıda, bu tartışmayı yapanlar, “bugünkü rejimin neden faşist karakter taşıdığını sınıfsal nedenleriyle açıklamıyorlar” diyor.

Bunlar kadar yalancı bir siyasal hareket herhalde dünyaya gelmemiştir. Hele işçi sınıfı siyasetine hiç gelmemiştir. Bilen’in adı, Türkiye komünist hareketinde boşuna yalancıya çıkmamış.

Faşizm değerlendirmesinin nedenlerini *İşçinin Sesi* açıklamıştır:

- TKP EK Üst Bürosu, 14 Eylül 1980 tarihli bildirisi.
- R. Yürükoğlu, “Acil Görevlerimiz”, *İşçinin Sesi*, sayı:141, 5 Kasım 1980.
- TKP Eşgüdüm Komitesi, 29 Kasım 1980 tarihli bildirisi.
- Emine Engin, “Devrim İçin Savaşım Acilliğini Koruyor”, *İşçinin Sesi*, sayı: 147–148, 24 Ocak 1981.
- 1981, II. Leninciler Konferansı, “Yeni Dönemin Özellikleri ve Parti Taktiğinin Genel Çerçevesi Üstüne Tezler”, *İşçinin Sesi*, 7 Mart 1981, sayı: 151–152.
- Hatice Dağlı, Cemile Çakmak, “Gericilik Dönemi Üzerine Lenin”, *İşçinin Sesi*, sayı:158–159, 19 Mayıs 1981.
- Selim Gür, “Faşizm Konusuna Devrimci Yaklaşım”, *İşçinin Sesi*, sayı: 161, 23 Haziran 1981.
- Emek Çalışma Grubu, “OYAK’ı Tanımak, Cuntayı Tanımakla Yakından Bağlıdır”, *İşçinin Sesi*, sayı: 164, 27 Temmuz 1981.
- TKP Üst Bürosu, 6 Eylül 1981 tarihli bildirisi.

12 Eylül cuntasının neden faşist olduğunun teorik kanıtları bu yazılarda vardır.

Öte yandan kendileri *hiçbir yerde* bu iktidarın neden faşist *olmadığını* açıkça yazmadılar. Kaypakça, korkakça cunta içi kanatlardan, dış siyasette gerçekçi eğilimlerden dem vuruyorlar yalnızca. Bu yavuz hırsızlıktır. Hem cuntanın neden faşist olmadığını *teorik* kanıtlarıyla ortaya sermeden faşist değildir diyorlar, hem faşistliğini teorik kanıtlarıyla gösterenler için, neden açıklamıyorlar diye soruyorlar. İnsanın, Evren bunların babasının oğlu mu diyeceği geliyor. Böyle canla başla uğraşıyorlar. Evet, eskiler boşuna dememişler: Sülük sülüğe yapışmaz!

2.5. CUNTA FAŞİST DEĞİLDİR DİYENLERİN GEREKÇELERİ

Son bir yıl içinde gelişen tartışmalardan süzüle süzüle geriye şu beş gerekçe kaldı:

1. İçinde kanatlar, kimi gerçekçi dış siyaset eğilimleri vardır.
2. Tabandan değil, askersel darbe yoluyla tepeden gelmiştir. Faşizme tipik yığın hareketliliği yoktur.
3. Ayrı bir faşist ideolojisi yoktur.

4. Klasik bir bonapartist darbedir.
5. Devletin biçiminde bir değişme yoktur.

Bu gerekçelerden birincisi menşeviklerindir. Gerisi Avrupalı Troçkistlerin ve şimdi de Troçki'yi keşfeden Türkiyeli küçük burjuvaların onlardan aktararak söyledikleridir. Tek tek kısaca ele alalım.

Cuntanın içinde kanatların ve gerçekçi dış siyaset eğilimlerinin varlığı: Atılım, sözünü ettiğimiz yazıda (ve başka çok yazıda) bu gerekçeyi özenle satırların arasına yerleştirmiş. Sonra dönüp, *İşçinin Sesi*'ni ve *Tek Cephe*'yi eleştirmiş.

“Tipik örnek” dediği *İşçinin Sesi*'ne karşı şunları söylüyor:

“Egemen sınıfların politik kampında ayrılıklardan yararlanmayı geçici uzlaşma ve bağlaşıklıkları yadsıyan, açık ‘sol’ radikal bir temelde karar kıldı. Beklendiği gibi bu gazete, Komintern’in bugün de geçerli olan faşizm tanımını yalnızca cuntayı faşist diye tanımlamaya yaramadığı için bir kalemde yadsıdı. Böylece hem rejime faşist deyip, hem de anti-faşist güçlerin tabanını daraltan ‘tutarlı’ bir sekter çizgiye oturdu.”

Tek Cephe'yi de şöyle eleştiriyor:

“O, cunta rejiminin bağrında yer alan dış politikadaki kimi gerçekçi çizgileri dikkate almaya karşı çıkıyor. Bu eğilimlerle, açık Amerikancı, serüvenci eğilimleri faşizm çuvalına bir arada sokmak istiyor.”

Atılım'ın bu söylediklerinin hiçbir bilimsel tarihsel değeri yoktur. Kanatlar varmış. Olmaz mı? Bu neyi gösterir? Hitler, kendisini iktidara getiren vurucu gücü, SA'ları bir gecede, “Uzun Bıçaklar Gecesi”nde binlercesine öldürmedi mi? Bunu yaparken, asıl olarak, kendi dışında duran Almanya ordusuna yaslanmadı mı? Öldürülen faşistlerin “yaşasın Hitler” diyerek, Nazi selamı vererek öldüklerini belgeleyen filmler dünya film arşivlerinde duruyor.

Atılım'ın son sayıları cuntayı iyice hedef olmaktan çıkardı. Artık, kendi deyimiyle, “cunta içindeki ve dışındaki en gerici, faşizm yanlısı güçler”i hedef alıyor. Ve bu tutumu, “*usta taktik*”, “*burjuvazinin iç çelişkilerinden yararlanma*” olarak adlandırıyor.

Bir kez burjuvazinin iç çelişkilerinden yararlanmanın yolu komünistler için başkadır. Lenin'in Karayüzler arasında, Çarlık içinde, Oktobristlerde Bilen'in yaptığı gibi ayrımlar yaptığını kimse bilmiyor. *Atılım*'ın anlayışı, Rusya devrim tarihinde gördüğümüz klasik Menşevik anlayışıdır. Onlar bile Karayüzleri, Çarlığı, Oktobristleri değil, ancak Kadetleri ayırabilmişlerdir.

Evren cuntası, finans-kapitalin en azgın kesiminin ta kendisidir. *Hangi kesiminin?* Siyasal partileri, parlamentoyu kaldıran, her çeşit özgürlüğü yok eden, yüz bin emekçi yi zindanlara dolduran, on binlercesini işkenceden geçiren, yüzlercesini hunharca öldüren, DİSK'i kapatan, 52 sendikacıya idam dayatan, komünistlerin üstüne parti tarihinin gördüğü en büyük terörle yürüyen kesiminin.

Cunta, bu yaptıklarından *toplucu* sorumludur. Cezasını topluca ödeyecektir. Böyle bir cuntanın da “savaşılacak” bir yarısını bulup çıkartmak gerçekten işkembe ister.

Bir küçük anımsatma yapalım. İ. Bilen'in de üyesi olduğu TKP Merkez Komitesi (zaten o tarihlerde bir-iki kişiydi), 17.5.1971 tarihinde yayınladığı “*Halkımıza Çağrı*” adlı bildiriye, 12 Mart darbesini *faşist* olarak niteliyordu. Bu bildiri şöyle diyordu:

“Türk halkı tarihinin en karanlık, en çetin anlarından birini yaşıyor. Memleketimizin ulusal menfaatlerini yabancı emperyalistlere satanlar, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini, onun en ilkel demokratik haklarını ortadan kaldırarak, yurtsever, yiğit evlatlarını yığınlar halinde tutuklayarak, işkence kamplarına, zindanlara doldurarak önlemeye kalkışmışlar, *faşizmi, halk düşmanlığının bu en açık ve en barbarca şeklini, Amerikan emperyalizminin ve NATO’nun baskısıyla memleketimizde uygulamaya koyulmuşlardır.*

“*Silahların gölgesinde getirilen faşizmin amacı, memleketimizi yıllarca kemiren ekonomik ve sosyal bunalımların gerçek etkenlerine karşı mücadeleyi önlemek, halkımızın açtığı savaşı ezmek, emperyalist tekellerin ve devletlerin soygununa memleketimizin güvenliğini ve geleceğini ciddi surette tehlikeye sokan saldırı-ganlık ve sömürü politikasına karşı mücadelesini boğmak ve bu mücadelede işçiler, köylüler, bütün dar gelirli yığınlar ve anti-emperyalist güçler arasında oluşmaya yüz tutan cephe birliğine yol vermemektir.*

“*Erim hükümeti ve onu iktidara getiren yüksek rütbeli komutanlar, halkımızın uğrunda yıllardan beri savaştığı demokratik ve köklü reformlara susamışlığını sömürerek, maskelenerek ortaya çıktılar. Fakat daha ilk icraatlarında, gerçek yüzlerini, faşist niteliklerini açığa vurdular*”² (abç).

1971 cuntasına faşist diyenler, 1981 cuntasına faşist değil diyorlar! Biraz düşünelim, neden bunu yapıyorlar? Bu cuntanın ülke içinde yaptıkları, dayandığı-çıkarmı gözettiği kesim, saldırdığı sınıf ve katmanlar ortada. Bunlara bakarak, faşist olmadığı sonucuna varılabilir mi? Varılamayacağı için, sorunun yanıtını başka bir nedende aramalıyız. Böyle bir neden vardır. Amiral ve filosu, cuntanın bir yarısıyla uzlaşma arayan ve tek yönlü olarak *de facto* bunu yapan tutumlarını *aslında, özünde* tek bir gerekçeye dayandırıyorlar: “*Dış politikadaki gerçekçi eğilimler.*” (Menşevikler, dünya barışını koruyorlar!)

Sovyetler Birliği ile iyice geçinme ya da geçinmeme, ne faşistliğe, ne başka bir şeye ölçüt değildir. İngiltere hükümetinin başbakanı Thatcher soğuk savaş eğilimlisi, Sovyetler Birliği’ni kuşatma yanlısıdır. Faşist midir? Hitler, 1939’a, 1940’a dek Sovyetlerle iyi geçindi, hatta saldırılmazlık paktı imzaladı. Faşist değil miydi? Her türlü itişmesine karşın Reagan da iyi geçiniyor, daha doğrusu iyi geçinmek zorunda kalıyor. Bu durum, Reagan’ın kimliğini, niyetini değiştirmiyor. Niyetler, kimlikler başka, belli bir anda ve belli güçler dengesi içinde yapılabilecekler başkadır. Türkiye ortada, Sovyetler Birliği ortada. Ne yapacak bu cunta, Sovyetlere mi saldıracak? Bugünkü koşullarda tabii “gerçekçi” olacaktır.

Menşeviklerin mantığını izleyerek MHP’ye de faşist demek zordur. Evren cuntası, Sovyetlerle iyi geçiniyor, MHP’yi yargılıyor, Atatürkçüyüm diyor diye faşist olmuyorsa, MHP de faşistliği defalarca ve açıkça reddetti.

Tüm söylediklerimizi bir yana bırakalım ve bir an için cuntanın faşist olmadığını kabul edelim. Peki, bu cunta faşist değildir. Ama *eli kanlı açık terörcü diktatörlük* olduğunda herkes anlaşılabilir değil mi? Öyleyse, İ. Bilen ve çevresi neden cuntaya karşı böyle bile karşı çıkmıyorlar? Temmuz *Atılım*’ı hâlâ “*faşist, kanlı terörcü MHP*” diye bağırıyor. Evren cuntası *daha şimdiden* daha kanlı, daha terörcüdür. Öldürdüğü ve öldüreceğiyle, on binlere yaptığı işkenceyle. Neden, “kanlı-terörcü cunta”ya karşı savaş bayrağını kaldırmıyorlar?

² *Yeni Çağ*, Mayıs 1971.

Eskiden bir “ulusal demokratik cephe” vardı: UDC. Beynimizde boza pişirirlerdi, aşağı UDC, yukarı UDC, in UDC, çık UDC. Hele, Ecevit’in iktidar olduğu dönemde ne denli zevkle, hırsla isterdik UDC’yi. Şimdi sözü edilmez oldu. Bir-iki seyrek, âdet yerini bulsun yazısı dışında vurgu UDC’nin üzerinden tümüyle kalktı. Oysa *kendi anlayışları içinde* UDC bugün her zamandan daha gerekli olmalı. Demek ki UDC’nin *nesnel olarak* burjuvaziden bir şeyler dlenmek anlamını taşıdığı dönemlerde UDC başköşeye koyuluyor. Oysa burjuvaziye karşı gerçek bir savaş anlamı taşıyabileceği dönemlerde hasıraltı ediliyor. Bugün UDC yok, çünkü bu insanların cuntaya karşı gerçek bir savaşım niyetleri yok. Bunun da altında cuntanın “gerçekçi dış politikası” yatıyor.

Gerçek gazetesi, Menşeviklerin konumunu güzel saptamış, güzel anlatıyor:

“Cunta içinde kanatlar düşünüp, bunlardan birisine hayırhah olmak ve ‘bütün gücümüzü bu çelişki, bu çatlağı büyütmeyle harcayalım’ demek, cuntaya karşı mücadele etmemekle özdeştir. Bu gibi ‘taktik içinde taktik’ler ve böyle ‘ince politikalar’ gerçekte kaba bir uzlaşmacılıktır. Böyle ‘esnek’ yollar gerçekte kas-katı bir hareketsizliktir.”³

Cuntanın tabandan değil, tepeden gelişi. Faşizme tipik yığın hareketliliğinin olmaması: Bu gerekçe, lise mantık sınavında bile sınıfta kalacak bir yöntem hatasıdır. Faşizmin *ne olduğu* iktidara geliş biçimiyle değil, *işleviyle*, ne yaptığıyla belirlenir. Bunun gibi hangi iktidarın faşist olduğu, o iktidara geliş yoluyla değil, ne olduğuyla, ne yapmak için geldiğiyle ve ne yaptığıyla belirlenir.

Sosyalist devrimin barışçı yollardan gerçekleştirilebileceği, proletarya diktatörlüğünün barışçıl yollardan kurulabileceği, teorik bir olasılık olarak Marks Engels ve Lenin tarafından çok kez belirtildi. Bugünkü dünya koşullarında henüz gerçek bir olanak değildir ama teorik bir olasılıktır. Yarın, uluslararası güçler dengesi değiştiğinde gerçek bir olanak olacaktır. Hatta ustalar, belli koşullar altında çeşitli ülkeleri ve toprak parçalarını işçi sınıfının burjuvaziden satın bile alabileceğini söylüyorlar. Böyle değişik yollardan gerçekleşen bir proletarya diktatörlüğü de herhalde proletarya diktatörlüğü olacaktır!

İktidarda faşizmin tanımı, işlevi, yaptığı *devletle* ilgilidir, onun içinden geçerek gerçekleşir. Bu devleti *nasil* ele geçirdiği, yığın hareketliliği, konuyla ilgisiz bir tartışmadır.

Cuntanın ayrı bir faşist ideolojisinin olmaması: Geçen yıl verdiğimiz bir örnek bence çok çarpıcıdır. Mussolini, yazdığı kitabında, kendilerinin iktidara gelene dek belirgin bir ideolojilerinin *olmadığını* söylüyor. Sistemli bir ideolojiye sahip olmak başka, kapitalizmin o gün kurtulabilmesi için yapılması gerekeni görmek başka şeydir.

Bu gerekçe de, en az yukarıdaki denli komik bir yöntem hatasıdır. Bir olgunun yapısal özellikleriyle, ikincil-üçüncül özelliklerini birbirine karıştırmaktır. Bu mantıktan yola çıkarak kim 1871 Paris Komünü’ne tarihteki ilk *proletarya diktatörlüğü* diyebilir? Komünarların sistemli, belirgin, ayrı bir ideolojileri yoktu.

İdeoloji denen şeyi, son çözümlemede toplumsal yaşamın nesnel gereksinimleri yaratır. İdeoloji bu gereksinimleri yaratmaz. Demek ki, nesnel gereksinimler ve bunların iyi-kötü, tutarlı-tutarlısız yanıtları, belirli-sistemli bir ideolojinin oluşmasından önce ortaya çıkarlar. Ama gereksinimler durduğu sürece, bunlar eninde sonunda belirli bir sistemleşmiş anlayışla temsil edileceklerdir. Sorun, en başta zaman sorunudur. İktidara gelindiğinde bu sürecin başında, ortasında,

³ *Gerçek*, sayı: 195, Ağustos 1981.

sonunda olunabilir. Yani sistemleşmiş bir anlayış, belirmiş, beliriyor, belirecek olabilir. Bu bir şeyi değiştirmez.

Sonra, faşizmin ideolojisi nedir? Faşizm diye, Marksizm ya da Hıristiyanlık gibi sistemli-evrensel bir ideoloji yoktur. Ortaya çıktığı ülkenin koşullarına, tarihine vb. göre ve çözmek zorunda olduğu sorunlara göre beliren, belki tam sistemleşmiş belki yarım, bir takım biçimlenmelerden söz edilebilir. Evrensel bir faşist ideolojiden söz edemeyiz.

Faşist ideolojilerin bir takım *ortak özelliklerinden* söz edebiliriz. Bu ortak özelliklerin en önemlileri, irrasyonellik, şovenizm, ırkçılık ve zalimlik. Kendisi faşist bir ideoloji olarak ortaya çıkmamış da olsa, bu özellikleri fazlasıyla barındıran Atatürkçülük bugün cuntanın sistemli anlayış boşluğunu doldurmaktadır. Yeterli bir zaman geçerse, nesnel toplumsal gereksinimler ve bunların en azgın finans–kapital gruplarının bilincinde yansması Atatürkçülüğü giderek olgun bir faşist ideoloji durumuna getirecektir.

Oniki Eylül’ün klasik bir bonapartist darbe olması: Gerekçeler arasında en bilimsel gözükene budur. Bunun nedeni, bonapartizmin Türkiye devrimci hareketinde az bilinen bir konu olmasıdır.

Devlet, ekonomik yaşamda egemen olan sınıfın, toplumsal–siyasal egemenliğini sürdürme aracıdır. Egemen sınıfın topluma karşı baskı makinesidir. Ancak sınıf savaşında öyle durumlar doğabilir ki, devlet, *geçici bir süre için* egemen sınıftan ve temel sınıflardan göreceli bir *bağımsızlık* kazanabilir. Bu, devletin rolü ve işlevi konusundaki yukarıdaki satırlarda özetlediğimiz genel belirlemeyi değiştirmeyen bir istisna durumudur.

Devlet, geçici ve özel bir durum olarak böyle bir bağımsızlığı hangi koşullarda kazanabilir? Ülkede derin bir toplumsal–siyasal bunalım, keskin bir sınıf savaşının varlığı ve temel sınıflar arasında güçler açısından bir denge durumunun oluşması koşullarında. Egemen sınıf artık yönetmiyor, ezilen sınıfın ise erki ele almaya gücü yetmiyor. Böyle bir ortamda devlet egemen sınıftan, temel sınıflardan bağımsız bir güç kazanabilir ve temel sınıflar arasında manevra yapabilir. Bu bonapartist diktatörlüktür.

Tarihte tüm bonapartist iktidarlar, *ilk çıkışlarında* daima küçük burjuvaziye, köylülüğe sözcü olmuşlar, ya da böyle gözükmüşlerdir. Örneğin IV. Bonapart, köylülüğün temsilcisi olarak ortaya çıktı. Kısa süreli Kerenski iktidarı, Menşeviklerin ve SR’ların sözcülüğünü yaptıkları kent ve köy küçük burjuvazilerine yaslandı. (Kerenski SR partisinin yöneticilerinden. Kerenski örneğini Lenin verdiği için veriyorum, ancak Lenin de Kerenski hükümetini kesin, oluşumunu tamamlamış bonapartizm olarak değerlendirmiyor. Gerçekten de Kerenski hükümeti klasik bir bonapartist iktidar olarak değerlendirilemez.)

Bonapartist iktidarın *genel amacı* doğal olarak düzeni sürdürmektir. Kapitalizmde, işçi sınıfından başka olumlu alternatif program sahibi bir sınıf yoktur. Öteki tüm sınıf ve katmanların ufku yaşadıkları düzenle sınırlıdır. *Böyle olduğu için* ve kapitalizmde düzeni sürdürebilecek burjuvazinin yolu dışında *gerçek bir yol olmadığı için*, bonapartist diktatörlük, bonapartist karşı–devrim, kendi haline bırakıldığında çok kısa sürede devletin göreceli bağımsızlığını bir yana atar. Çünkü göreceli de olsa, egemen sınıftan uzun süre bağımsız bir devlet olamaz.

Oniki Eylül cuntası, böyle sınıflar arasında manevra yapan, devleti temel sınıflardan bağımsızlaştıran bir iktidar mıdır?

Oniki Eylül cuntası, finans–kapitalin en azgın kolu olan, emperyalizmin saldırgan merkezleriyle en doğrudan bağlı askersel endüstri kompleksinin ta kendisidir. Üniformalı finans–kapitaldir. Uyguladığı ekonomik siyaset, finans–kapitalin parlamenter sözcüsü olan AP’nin be-

lirlediği programın daha cesur, daha acımasız ve daha oy kaygusuz bir uygulamasıdır. Devlet bugün çok daha açık biçimde Koçların istemlerine bağlanmıştır.

Oniki Eylül cuntasıyla devletin biçiminde bir değişme olmaması: Buna da gerekçe değil, laf kalabalığı demek zorundayız.

Devlet ekonomide egemen olan sınıfın siyasi örgütlenmesidir, sınıf diktatörlüğünün kurumlaşmasıdır. Bu kurumlaşma, bu *diktatörlük farklı biçimlerde* düzenlenebilir, örgütlenebilir. Ve her biçim, bir başka *devlet biçimine* karşılıktır.

Burjuva diktatörlüğünün, devlet örgütlenmesinin bir biçimi olan demokrasiyi ele alalım. Lenin, “demokrasi bir devlet biçimidir, onun çeşitlerinden biridir” diyor (*Devlet ve Devrim*). Bu devlet biçimini ötekilerden ayıran temel özellikleri kısaca sayalım. Azınlığın çoğunluğa uyması, insanların yasalar karşısında eşitliği ve özgürlüğü, anayasa, parlamento ve öteki temsili organlar, yani yasama-yürütme ayrımı ve yürütmenin yasamaya bağımlılığı, yargının bağımsızlığı, seçme-seçilme hakkı ve siyasi özgürlükler. Bu özellikler ortadan kalktı mı, *devletin biçimi değişmiş demektir*. Ne denli mükemmel olduğu bir yana, parlamenter demokrasiden açık diktatörlüğe geçiş, devletin biçiminin değişmesi demektir.

Bu söylenenler ışığında Türkiye’ye bakınca, devletin biçiminin değişmediğini söylemek ahmaklık olur.

Bu arada devrimci çevreleri oldukça meşgul eden bir soruyu da yanıtlamış oluyoruz: Faşizm bir devlet biçimi mi, hükümet biçimi midir? Tabii, devlet biçimidir.

2.6. FAŞİZM KONUSUNDA KOMİTERN’İN TANIMI VE İŞÇİNİN SESİ

Atılım bizim için, “Komintern’in bugün de geçerli olan faşizm tanımını —yalnızca cuntayı faşist diye tanımlamaya yaramadığı için— bir kalemde yadsıdı” diyor. Nasıl da çarpıtıyor.

Önce, biz ne demişiz onu okuyalım:

“Önümüzdeki yıllarda faşizm konusu bizleri çok meşgul edecek ve hepimiz bu konuda çalışacağız. İşin başında bir uyarı yapmak istiyorum. Kendime de, faşizm konusunda çalışacak tüm yoldaşlara da. Dünya komünist hareketinde ve genel olarak ilerici güçler arasında somut, ülkelerdeki faşizm deneyleri hakkında güzel kitaplar var. Çok güzel araştırmalar, incelemeler var. Fakat faşizmin genel *teorik* ele alınışı açısından, faşizm hakkında genel teorik değerlendirmeler açısından çöle yakın bir durum var.

“Dimitrof’un 7. Kongre raporu bile faşizmin genel değerlendirilmesi hakkında çok az yer ayırmıştır. Gerisi faşizme karşı yapılacak şeylerdir. Yani, teorik bir anlayış kazanma açısından başvurabileceğimiz kitaplar çok azdır. Klasik bir tanım var: ‘Finans-kapitalin en ... kesiminin ... çıplak diktatörlüğü’. Çok şey anlatmıyor. Bilimsel bir şey değil bu ‘en’. ‘En gerici, en şoven kesimi’. Bu bir tasvir. Bazı finans-kapital kesimlerini ‘en gerici’ yapan özellikler nedir, bunlar için bir genelleme yapılamaz mı? Sonra, ‘en gerici’ sayılmanın ölçütü nedir? Kesin-

likle daha ciddi bir tanım gerekiyor. Ve yoktur dünya komünist hareketinde böyle bir tanım.”⁴

Komintern’in faşizm tanımını *yadsımadığımız* açıkça görülüyor. Yadsımadık, yanlışdır demedik, yalnızca *yetersiz* bulduk.

Bir tanımın yetersizliğini görmek başka, daha iyi bir tanım getirebilmek başka şeylerdir. Yanlış değilse ve daha iyisi ortaya koyulmadığı sürece bir tanım alınıp kullanılabilir. Ne var ki, daha iyisi ortada yoktur diye o tanımı *tam* bir tanım olarak kabul etme zorunluluğu yoktur. Güzel yemek pişiremeyen biri de, önüne gelen yemeğin güzel olup olmadığını anlayabilir.

Komintern’in tanımı şöyledir: “İktidarda faşizm, finans–kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının açık terörist diktatörlüğüdür.”

TKP II. Leninciler Konferansı faşizmi şöyle tanımlamıştır: “Genel bir yaklaşımla faşizm, emperyalist aşamanın karşı–devrimidir... Finans–kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında ‘rejimi kurtarma’ çabasıdır.”

Görüldüğü gibi, II. Konferans’ın tanımı Komintern’in tanımını reddetmiyor, hatta ondan kaynaklanıyor. II. Konferans’ın tanımını hiçbir şekilde tam ve mükemmel bir tanım olarak değerlendirmiyoruz. Tam tersine bu tanım, bir arayışın, bir çabanın anlatımından başka bir şey değildir. Hareket noktası, Komintern’in tanımında açık kalan bazı yönleri kapatabilme isteğidir. Ki bu açık yönler, Dimitrof’un okuduğu raporun çeşitli yerlerinde yanıtlar getirilmiştir. Sorun bu açıları tanıma katabilme sorunudur. Dünya komünist hareketinde mutlaka yeni ve gerçekten yeterli tanımlar getirilecektir. Ancak, bu yetersiz tanımın bile, Komintern’in tanımındaki bazı eksikleri kapattığını düşünüyoruz. Bunlar nelerdir?

1) II. Konferans’ın tanımı, faşizmi “*emperyalist aşamanın karşı–devrimi*” diye tanımlayarak onu tarih içindeki yerine, öteki açık diktatörlükler yanındaki özgül yerine oturtuyor. Faşizmin tarihsel anlayışını genişletiyor. II. Konferans şöyle diyor:

“Her toplumsal yapıda olduğu gibi, tekelci kapitalizmin egemenliği koşullarında da üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasında, ancak nitel bir sıçramayla aşılabilecek bir uçurum doğmuşsa ve egemen sınıfın sıçramayı reformcu yoldan gerçekleştirecek manevra alanı yoksa şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktur. Devrim bunu olumsuzundan, kalıcı olarak çözer. Faşizm ise karşı devrimci şiddetle, finans–kapitalin açık diktatörlüğü altında, geçici olarak olumsuzundan gidermeye çalışır.”

2) Tanımın “*karşı–devrim*” belirlenmesi, faşizmin derin toplumsal–siyasal krizle, devrimci durumla olan bağıntıyı ortaya çıkarıyor. Faşizmi rastgele bir anda rastgele bir seçim olarak ele alma yanlışına karşı uyarıyor.

3) Tanımın, faşizmin “*rejimi kurtarma çabası*” olduğunu söylemesi, Komintern’in tanımındaki “en”e bir ölçüt getirme anlamı taşıyor. Daha sonra bunu II. Konferans şöyle açıklıyor:

“Faşizm finans–kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında ‘rejimi kurtarma’ çabasıdır. Bu bakımdan *başını, kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleriyle, kendi grupsal çıkarları en iyi üst üste düşen finans–kapital grubu çeker*. Başka bir deyişle, yığınlar üzerinde en ağır şiddet uygulamasını, şovenizmi kıskırtarak, silahlanarak, gerekirse savaşla dışa açılmayı vb. kendi somut gereksi-

⁴ *İşçinin Sesi*, “Acil Görevlerimiz,” 5 Kasım 1980, sayı: 141.

nimlerinden hareketle savunan finans–kapital grubu faşist diktatörlüğe ‘öncülük’ eder.” (abç)

4) Faşizmi, “rejimi kurtarma çabası” olarak belirlemek, Komintern’in tanımından kalkarak yapılabilecek ve tarihsel deneylerin gösterdiği gibi yapılmış bir yanılaşa karşı da uyarı taşıyor. Bu yanılaş, faşizmi *yalnızca* finans–kapitalin en gerici kesiminin bir aracı olarak görmek ve dolayısıyla bu küçük klik dışında kalan orta–büyük, tekel dışı ya da tekelci tüm burjuvaziyi bu diktatörlüğe karşı savaşılabilecek bir güç olarak görmektir.

Böyle yanılaş bir anlayış, İ. Bilen’in finans–kapitali 120 aileye indirgemesi gibi, faşizmi de kaçınılmaz olarak birkaç yüz aileye indirgenmiş bir sorun yapar. Böyle bir yaklaşım, ekonomik–toplumsal bir sistem olarak kapitalizmi, emperyalizmi ve faşizmin bunlarla olan karmaşık bağını hiçbir şekilde anlamaya yer bırakmaz. O zaman, bu 200 ya da 120 aileyi ortadan kaldırırsın sorunlar çözülür!

İşte TKP II. Leninciler Konferansı böyle bir yanılaşa karşı uyarı yapıyor. Şöyle diyor:

“Ancak bir grubun kendi somut istemlerinden çıkarak ‘gereksinimleri’ en iyi görüyor olması, bunların yalnız o grubu ya da yalnız finans–kapitali değil, tüm kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleri olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

“Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir. Ülkenin yüksek sınıf savaşları yaşamış olması, burjuvazinin işçi sınıfı korkusuyla dolu olması da onun bu isteğini esirgememesinin güçlü bir öznel dayanağıdır.

“Azınlığa dayalı hiçbir açık diktatörlük, öteki sınıflar üzerinde yalnızca kaba şiddetle ayakta durmaz. Faşist diktatörlüğün de, çeşitli ekonomik manevralarla ve yoğun propagandayla beslenen bağlaşıklık siyasetleri vardır. Bu nedenle faşist diktatörlüğe şu ya da bu kesimin öncülük etmesinden kalkarak, bundan doğrudan ya da dolaylı çıkarı olanları unutmamak gerekir. Bu gerçekler dikkate alınmalı, anti–faşist savaş hiçbir zaman finans–kapitalin de yalnızca bir kesimine karşı savaşa indirgenmemelidir.”

Faşizm konusunda Komintern’in tanımı ile bizim yanaşımımızı gördükten sonra, II. Konferans’ın faşizmi ele alış biçiminin altında yatan anlayışı biraz daha açabiliriz.

Faşizmi “karşı–devrim” olarak belirlemek, onu insanlık tarihinin binlerce yıllık geçmişiyle bağlar, onun bir parçası yapar dedik. Faşizmin gökten düşen bir rastlantı olmadığını anlatır.

Bu yargıyı ve faşizmi anlamak için, “*toplumsal dönüşüm aşamaları*” kavramından işe başlamalıyız. Her toplumda üretimin toplumsal niteliğiyle, mülkiyetin özel niteliği arasındaki ilişki iyice keskinleştiğinde, derin bir ekonomik–toplumsal bunalım temelinde *siyasal kriz* ortaya çıkar. Bu aşamada toplum nitelik değişimi ister.

Bu nitelik değişimi, bir toplumsal–ekonomik yapıdan ötekine geçerek, örneğin kapitalizmden sosyalizme geçerek olabilir. Aynı yapı içinde bir ileri aşamaya geçerek, örneğin tekli–ikili mülkiyetten anonim şirketlere ya da kapitalizmden emperyalizme geçerek olabilir. Toplumların bu nitelik değişimi istediği anlar, devrim isteği anlarıdır.

Tarih, bu aşamada devletin kimin elinde olmasına bakmaksızın iki yol belirlediğini gösteriyor. Ekonomik olanakları geniş ülkelerde *reformcu yol*. (Bu yola bile belli derecede baskı önlemleri eşlik eder.) Klasik örneği İngiltere’dir. Bu ülkede serbest rekabetten anonim şirketlere, kapita-

lizmden emperyalizme geçiş, göreceli olarak barışçıl oldu. İngiltere, “iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın” sözünü başarıyla yerine getirdi... Ekonomik olanakları dar ülkelerde *açık diktatörlük*. 1789 Fransız devrimi, Almanya’da Bismark dönemi, 1917 Büyük Ekim Devrimi, Almanya ve İtalya’da faşizm.

Teorik olarak, bu iki yol da, (a) var olan çelişkiyi nedenleriyle birlikte ortadan kaldırabilir ki, buna devrim denir; (b) ya da var olan çelişkiyi ortadan kaldırmaz, ama hafifletir ki buna da “tersinden çözmeye” diyoruz.

Bugünkü uluslararası güçler dengesi altında reformcu yolla devrimin olanağı yoktur. Ancak bu olasılığın teorik olarak Marks, Engels ve Lenin tarafından kabul edildiğini biliyoruz. Bugüne dek gerçekleşen dönüşümler içinde de reformcu yoldan devrime en yakın örnek olarak İngiltere’nin feodalizmden kapitalizme geçişini gösterebiliriz. Reformcu yoldan “tersinden çözmeye”ye yine İngiltere’nin kapitalizmin emperyalist aşamasına geçişini örnek verebiliriz.

Açık diktatörlük yoluyla var olan çelişkiyi ortadan kaldırmaya, yani devrime örnek, bugüne dek gerçekleşmiş tüm devrimlerdir. 1789, 1917 gibi. Açık diktatörlük yoluyla var olan çelişkiyi ortadan kaldırmamak ama hafifletmek, yani “tersinden çözmek”, *karşı-devrim* adını alır. Bunun da en güzel örneği faşizmdir.

Faşizm işte bu nedenle, bu anlayış içinde, genel olarak emperyalist aşamanın karşı-devrimidir. Gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür. Rejimi kurtarma yolunda, üretimin toplumsal niteliğiyle mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişkiyi “tersinden çözmeye” girişimidir.

Tarihteki *tüm* örneklerinde faşist diktatörlükler, ekonomik olanakları dar ülkelerde ortaya çıkmıştır. Örneğin Almanya ve İtalya o tarihlerde Rusya’nın ardından “ikinci zayıf halkalar” olarak adlandırılıyordu. Bunlar son emperyalistleşen ülkelerdi ve ellerinde sömürgeleri yoktu.

Faşizme, *genel olarak* emperyalist aşamanın karşı devrimidir diyoruz çünkü bugüne dek gerçekleşmiş tüm faşist iktidarlar genel olarak emperyalizm aşamasında ama *özel olarak* finans–kapitalin *emperyalistleşme aşamasında* ortaya çıkmışlar: Almanya, İtalya, İspanya, Brezilya, Şili, Portekiz, Türkiye hepsi.

2.7. 12 EYLÜL CUNTASI NEDEN FAŞİSTTİR?

Buraya dek söylediklerimizin ışığında, 12 Eylül cuntasının neden faşist olduğunu bir kez daha belirtmekte yarar vardır.

– Türkiye, orta gelişmiş bir taban üzerinde tekellerin, finans–kapitalin büyüdüğü ve ekonomiyi de ele geçirdiği, devlet–tekel kapitalizminin olduğu bir ülkedir. Sermaye ihracı ilk adımlarını atıyor. Ancak güçlü emperyalist devlerin varlığı bu kapıyı kolay açtırmıyor. Bunun üstüne, ülkenin kendisi emperyalizmin sömürsü altındadır. Bu koşulların sonucu, ülke içinde sömürünün aşırı yoğunlaşması, ekonomik toplumsal bunalımın derinleşmesi, sınıf savaşının keskinleşmesi oluyor.

– Böyle bir ülkede 10 yıl kadar süren bir devrimci durum yaşanıyor. Burjuvazi, parlamenter yöntemlerle yönetemez oluyor. Ülke inişli–çıkışlı bir yoldan iç savaşa, devrime doğru ilerliyor. Bunalım derinleşip keskinleştikçe, faşizm tehlikesi de artıyor. Ya devrim–ya faşizm ikilemi, yaşanan yılların gündemine giriyor.

– Finans–kapital, devrimci durumdan çıkabilmek, derin ekonomik–toplumsal–siyasal krizi “çözebilmek” amacıyla 12 Eylül 1980’de bir karşı–devrimci darbe düzenliyor, açık diktatörlük kuruyor.

– Finans–kapital, bu karşı–devrimci açık diktatörlükle, Türkiye’nin emperyalistleşmesinde ve DTK işleyişinde bir dönüşüm, mülkiyetin tabanını kendine uygun biçimde genişletme amaçlıyor. Tüm pratik önlemleri bu amaçlara yöneliyor.

– Ülkeyi yöneten cunta, Türkiye ekonomisini ele geçirmiş olan finans–kapitalin yalnız üst düzeyde bir aracı değil, finans–kapitalin bir kesiminin ta kendisidir. Üniformalı finans–kapitaldir. Askersel endüstri kompleksinin, OYAK ve benzeri kuruluşların doğrudan yöneticisidir.

– Bu cunta, yıllardır ilerleyen devletin faşistleşmesi sürecinde de nitelik sıçramasıdır. Bir devlet biçiminden bir başkasına geçilmiştir.

– Oniki Eylül diktatörlüğünün anayasayı, parlamentoyu, siyasal partileri kaldırması, hükümeti bile beş kişilik cuntanın altında göstermelikleştirmesi, olağan burjuva yargı işleyişini durdurması, yani yasama, yürütme ve yargıyı tek elde toplaması, yığın örgütlerini kendi altında örgütlemeye geçmesi, faşist devletin monolitik yapısına ulaşma çabasıdır.

Bu cunta faşist bir cunta, bu iktidar, bu devlet faşist bir diktatörlüktür.

Evren cuntasının Hitler gibi, Mussolini gibi tüm ülkeyi ayaklandırmamış oluşu faşist olmadığı değil, *ne güzel ki*, yeterince yığın gücü olmayan bir faşist diktatörlük olduğunu gösterir.

Yalnız, *Atılım’a* bir noktada hak verilebilir. Türkiye devrimci hareketinde ezici çoğunluk cuntaya faşist demektir ama bunların büyük çoğunluğunun gerekçeleri ya yoktur, ya mantıksal tümlükten uzak kopuk parçalar durumundadır, ya da yanlış gerekçelerdir.

Örneğin, *Tek Cephe’yi* yayınlayan kadronun çıkardığı *Türkiye’de NATO Darbesi* adlı broşür, faşist cuntayı tamamıyla dış etkene, “uluslararası mali sermaye”ye, “dış komplo”ya bağlıyor. Faşizmin ülke ekonomisindeki, ülke toprağındaki kaynağını göremiyor.

Cuntayı faşist olarak niteleyen kesimde düzgün gerekçelerin pek görülmemesinin nedeni, Türkiye’nin ekonomik–toplumsal gelişmesini ciddi biçimde incelememekte yatmaktadır.

TKP Eşgüdüm Komitesi Üst Bürosu ise, *darbeden iki gün sonra*, 14 Eylül’de yayınladığı bildiri de partimizin bugün söylediklerinin tüm çerçevesini koyabildi. İki gün! Çünkü TKP’nin Leninci kesimi ekonomik–toplumsal gelişme aşamasını, bunalımın nedenini, emperyalistleşme isteğini, devrimci durumu, faşizm–devrim ilişkilerini çok önceden doğru değerlendirmişti. Bunu yapamayan hareketlerin yol boyunca herhangi bir doğruyu yakalamaları da sade suya helva-ya benziyor. Pek tadı tuzu olmuyor.

* * *

Yoldaşlar, sorunlar, sorular, konular bir konuşmanın sınırlarına sığacak gibi değildir. Zaten oldukça uzun konuştum.

Bu koca ihtiyar, bu Anadolu ne krallar, sultanlar, padişahlar, milli şefler gördü. Bu psikopat sürüsüne de gereken yanıtı vermesi yakındır. Cunta şimdi işçi sınıfına, halka, komünistlere, devrimcilere deli gibi saldırıyor. Akılları durduracak eziyet yapıyor. Olsun, saldırsın. Deli deli çıkkanı, bura bura tıklarlar. Öfke birikiyor, kin büyüyor, isyan duygusu yükseliyor.

Bu nabzı elimizde tutmalıyız. Bunun için, yığın bağlarımızı geliştirmeliyiz. Partimizi yeni patlamaya her yönden hazırlamalıyız.

Partimizin 61. kuruluş yıldönümü yeni bir hamlenin başlangıcı olsun!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın komünizm!

Bu kavga gelecek kavgasıdır!